

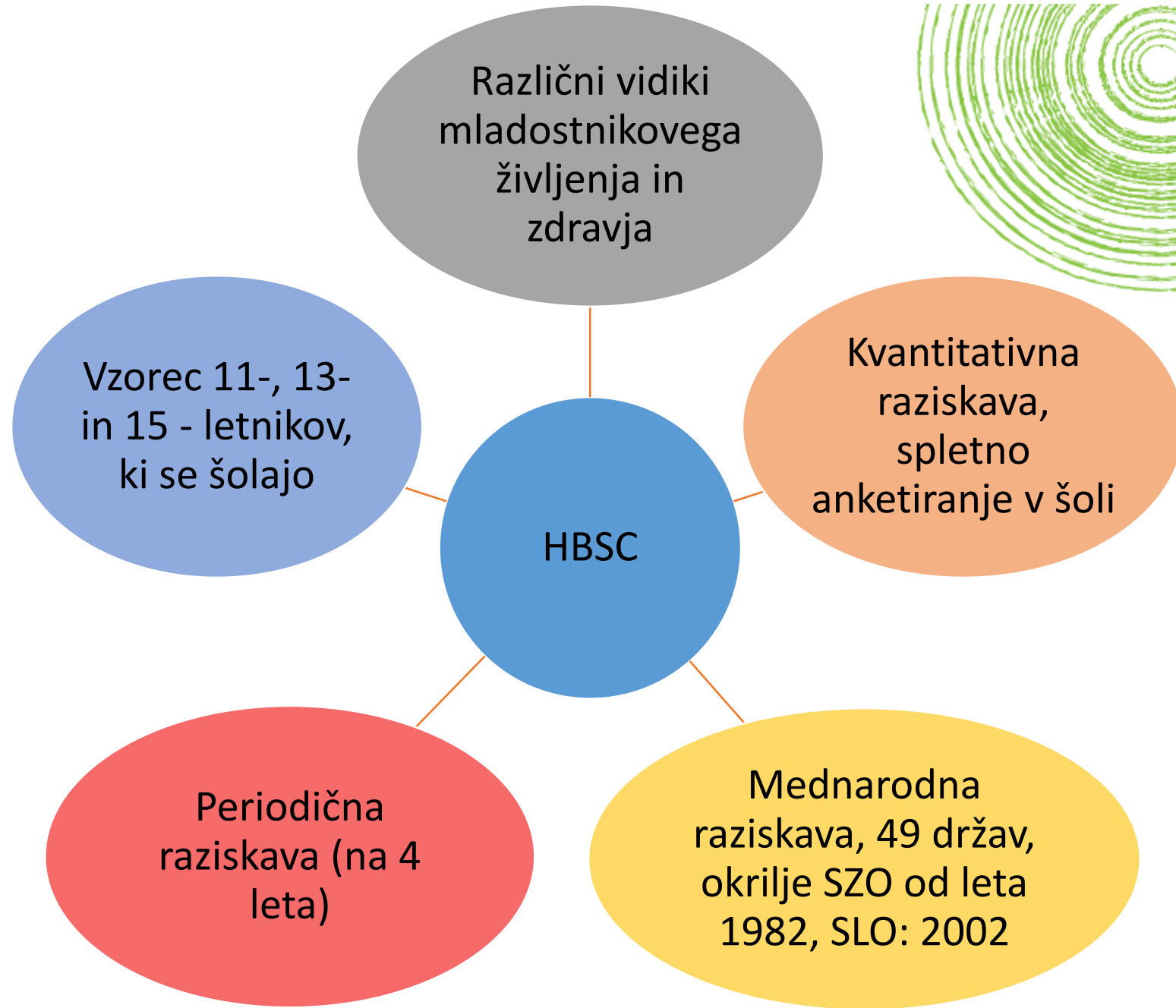
Z ZDRAVJEM POVEZANA VEDENJA V ŠOLSKEM OBDOBJU MED MLADOSTNIKI V SLOVENIJI

**Izsledki mednarodne
raziskave HBSC, 2018**

hbosc

Novosti v letu 2018

**Raziskava prvič izvedena
med 17-letniki**

**Nova vprašanja,
novi vsebinski sklopi (npr. o
internetnih stikih, uporabi
spletnih socialnih medijev, igranju
igric,...)**

VZOREC:

Končna struktura baze glede na razred in spol(HBSC,2018)

HBSC 2018	Starost		Število sodelujočih učencev/dijakov	Fantje	Dekleta
	6. Razred OŠ	n	1985	1018	967
		%		51,3	48,7
	8. Razred OŠ	n	2001	1015	986
		%		50,7	49,3
	1. Letnik SŠ	n	1681	883	798
		%		52,2	47,5
	3. Letnik SŠ	n	1782	903	879
		%		50,7	49,3
	SKUPAJ	n	7449	3819	3630
%			51,3 %	48,7 %	

Namen HBSC

- razumevanje zdravja otrok in mladostnikov v najširšem smislu (telesno, duševno, čustveno) in v različnih socialnih kontekstih – šola, družina, vrstniki
- spremljanje vedenja in navad povezanih z zdravjem - ugotavljanje določenih trendov v vedenjih in navadah povezanih z zdravjem skozi čas
- rezultati HBSC kot podlaga in usmeritev za preventivne in promocijske aktivnosti
- posredovanje ugotovitev raziskav ciljnemu občinstvu, vključno z raziskovalci, oblikovalci zdravstvene in izobraževalne politike, promotorji zdravja, učitelji, starši in mladimi;
- mednarodne primerjave (mednarodno poročilo izide marca 2020)

Vsebinski sklopi raziskave

Sociodemografski kazalniki

- tip družine, nacionalnost,
- zaposlenost staršev, denarno blagostanje družine

Družina, šola, prijatelji

- družina,
- šola,
- prijatelji

Zdravstveni izidi

- samoocena zdravja, psihosomatski simptomi,
- poškodbe, odnos do telesa in diet,
- duševno zdravje,

Z življenjskim slogom povezana vedenja

- prehranske navade
- skrb za zobe,
- spanje, sedeča vedenja

Tvegana vedenja

- tobak, alkohol, konoplja,
- nasilje,
- spolnost,

Internet in digitalne tehn.

- Internetni stiki, pogovori
- Socialni mediji
- Igrice

Vsebina

- STANJE 2018
- TRENDI 2002 DO 2018
- IZBRANA PODROČJA:
  - Internet in digitalne tehnologije
  - Alkohol
  - Tobak
  - Konoplja in druge prepovedane droge

STANJE 2018:

Večina mladostnikov svoje zdravje ocenjuje kot dobro je zadovoljnih s svojim življenjem.

Večina mladostnikov (83 %) se lahko pogovarja z mamo o stvareh, ki jih težijo.

66,4 % mladostnikov se lahko pogovarja z očetom o stvareh, ki jih težijo (več fantov kot).

Mladostniki so visoko ocenili podporo družine, sošolcev in prijateljev.

STANJE 2018:

**Šola večini mladostnikov
ni všeč (77%).**

**52,3 % mladostnikov je
obremenjena z delom za šolo
(več deklet).**

**30,5 % ocenjuje, da so nekoliko
ali močno predebeli, (več deklet
kot fantov).**

**ITM = čezmerno hranjenih
in debelih je približno
polovica manj kot je
samocena (več fantov kot
deklet).**

STANJE 2018:

**Tretjina mladostnikov ima skupen obrok z družino.
Manj kot polovica mladostnikov vsak dan zajtrkuje med tednom.**

20 % je vsak dan telesno dejavnih vsaj 1 uro.

30 % jih med tednom v prostem času 5 ur ali več preživi v sedečem položaju.

**40 % mladostnikov sak dan uživa sadnje in
36 % vsak dan zelenjavo.**

**70 % si več kot enkrat dnevno ščetka zobe.
Le 22 % spi 9 ur ali več.**

STANJE 2018:

28,4 % mladostnikov redno doživlja vsaj dva psihosomatska simptoma (najpogostejši so nervoza, razdražljivost in nespečnost).

Skoraj polovica mladostnikov se je v zadnjih 12 mesecih poškodovano in je potrebovalo zdravstveno oskrbo.

Vsak tretji mladostnik je imel občutke žalosti ali obupanosti (vsaj 14 dni v zadnjem letu)

17 % mladostnikov = samomorilne misli (v zadnjem letu)

Približno desetina = velika verjetnost klinično pomembnih težav na področju DZ

UGODNI TRENDI OD LETA 2002 DO 2018 I:

Zvišal se je delež mladostnikov, ki

- ↑ med tednom redno zajtrkujejo in uživajo sadje in zelenjavo
- ↑ so 2 do 3-krat tedensko telesno dejavni
- ↑ redno ščetkajo zobe
- ↑ so zadovoljni z življenjem
- ↑ svoje zdravje ocenjujejo kot dobro (pri 11-letnikih)

UGODNI TRENDI OD LETA 2002 DO 2018 II:

Znižal se je delež mladostnikov, ki

- ▼ redno uživajo sladkane pijače
- ▼ se pogosteje pretepajo

NEUGODNI TRENDI OD LETA 2002 DO 2018 I:

Zvišal se je delež mladostnikov, ki

- ▲ redno doživljajo vsaj dva psihosomatska simptoma (razen pri 11-letnikih in 13-letnih fantih)
- ▲ so obremenjeni z delom za šolo (pri 11- in 15-letnih dekletih)
- ▲ so se v zadnjih 12 mesecih poškodovali in so zaradi tega potrebovali zdravstveno oskrbo
- ▲ so trpinčili vrstnike in bili trpinčeni (med 15-letniki)

NEUGODNI TRENDI OD LETA 2002 DO 2018 I:

Znižal se je delež mladostnikov, ki

▼jim je šola všeč (pri 11- in 13- letnikih)

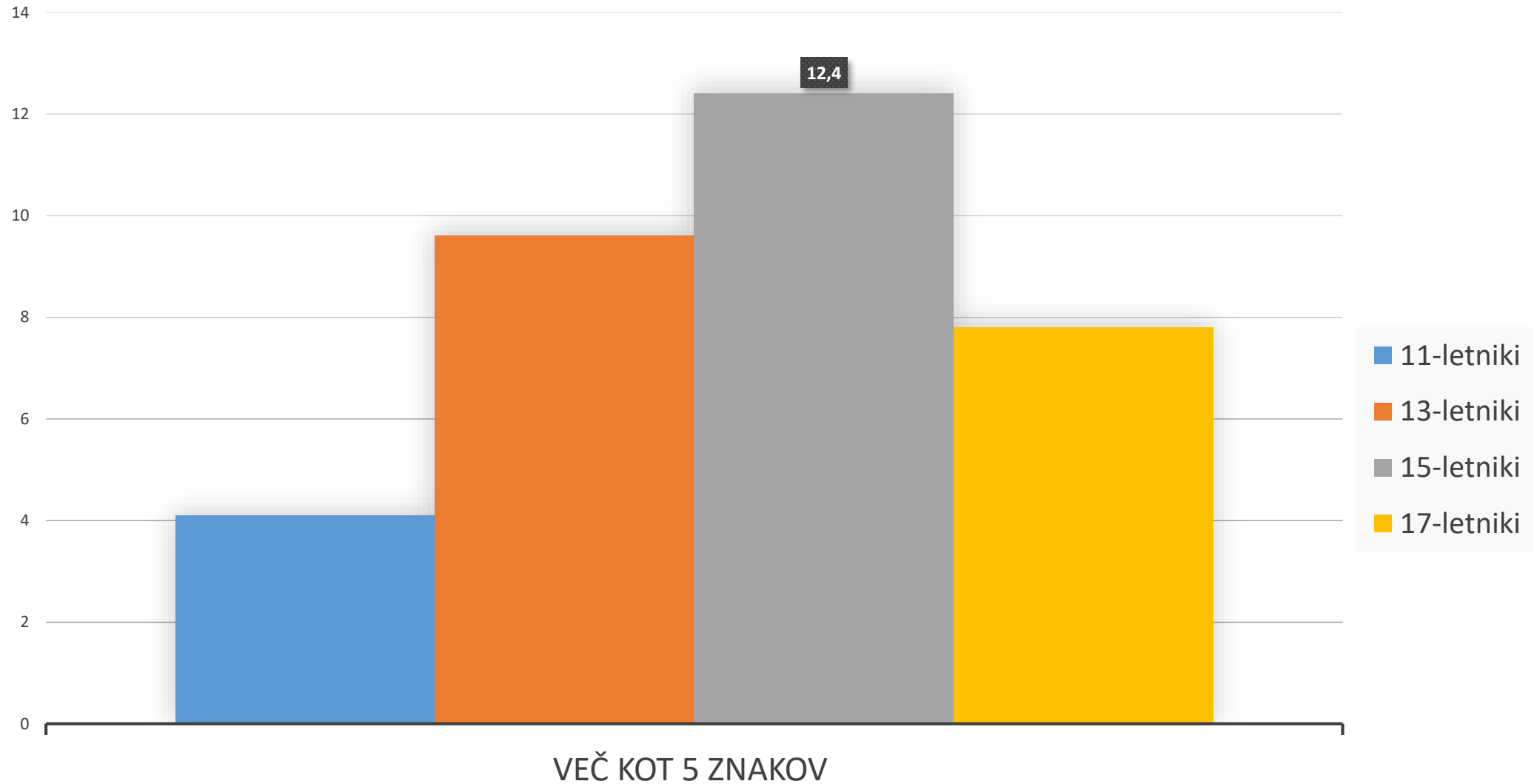
IZBRANA PODROČJA:

- **INTERNET IN DIGITALNE TEHNOLOGIJE**
- ALKOHOL
- TOBAK
- KONOPLJA IN DRUGE PREPOVEDANE DROGE

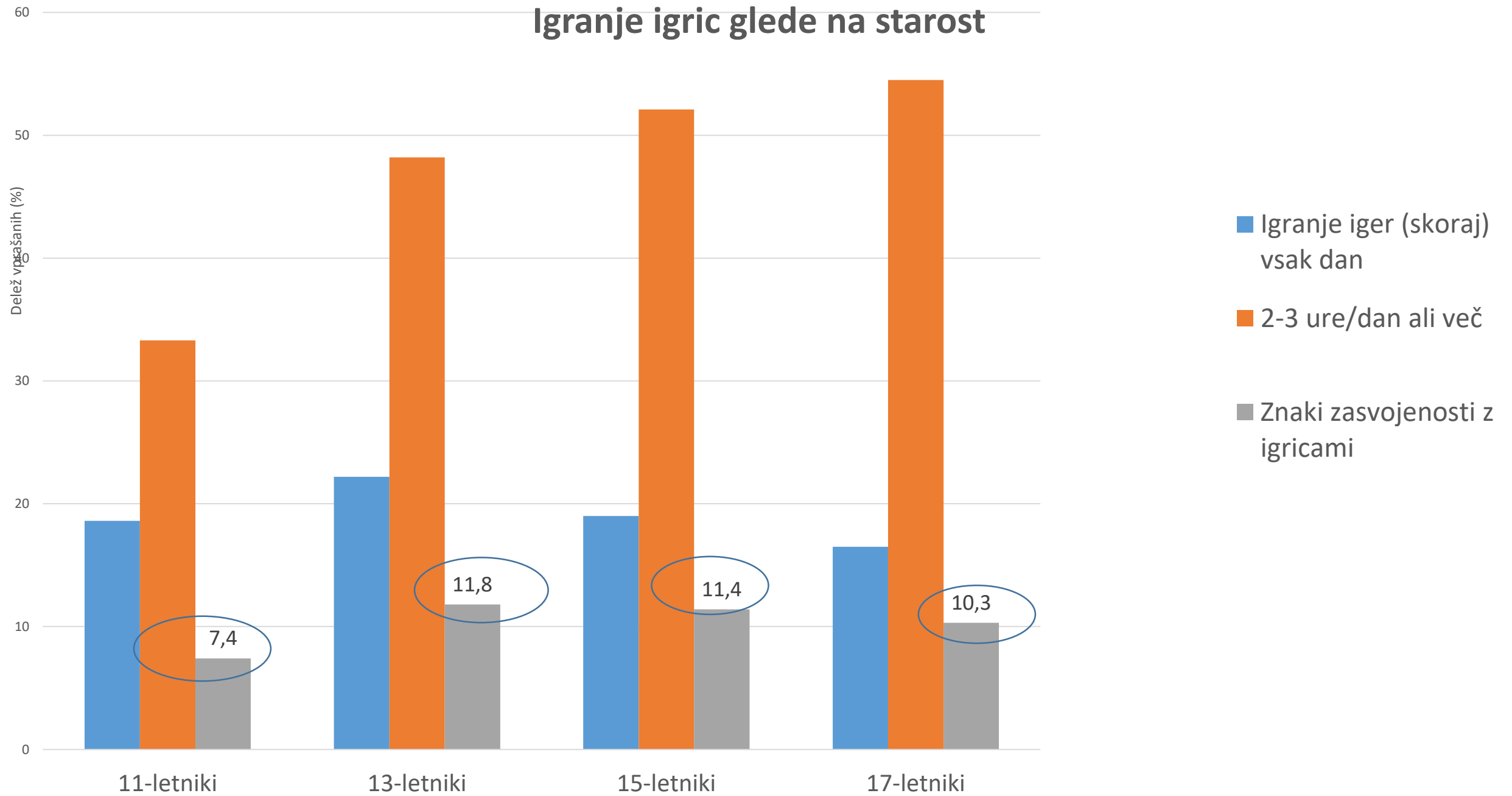

- DNEVNI STIKI Z DOBRIMI PRIJATELJI 64,3 %
- O SKRIVNOSTIH LAŽJE ONLINE 19,5 %
- O OBČUTKIH LAŽJE ONLINE 19,9 %
- SPLETNO TRPINČENJE 13.8 %
- DNEVNO IGRANJE VIDEO IGER 19.1 %
- 2-3 URE IGRANJA, KO IGRAJO 46.3 %
- 5 ZNAKOV PROBLEMATIČNE
UPORABE SOC. MEDIJEV 8.3 %
- 5 ZNAKOV ZASVOJENOSTI Z IGRICAMI
INTERNET GAMING DISORDERS 10.2 %

Problematična uporaba spletnih socialnih medijev glede na starost

Igranje igrice glede na starost

ZNAČILNOSTI PO SPOLU

DEKLETA

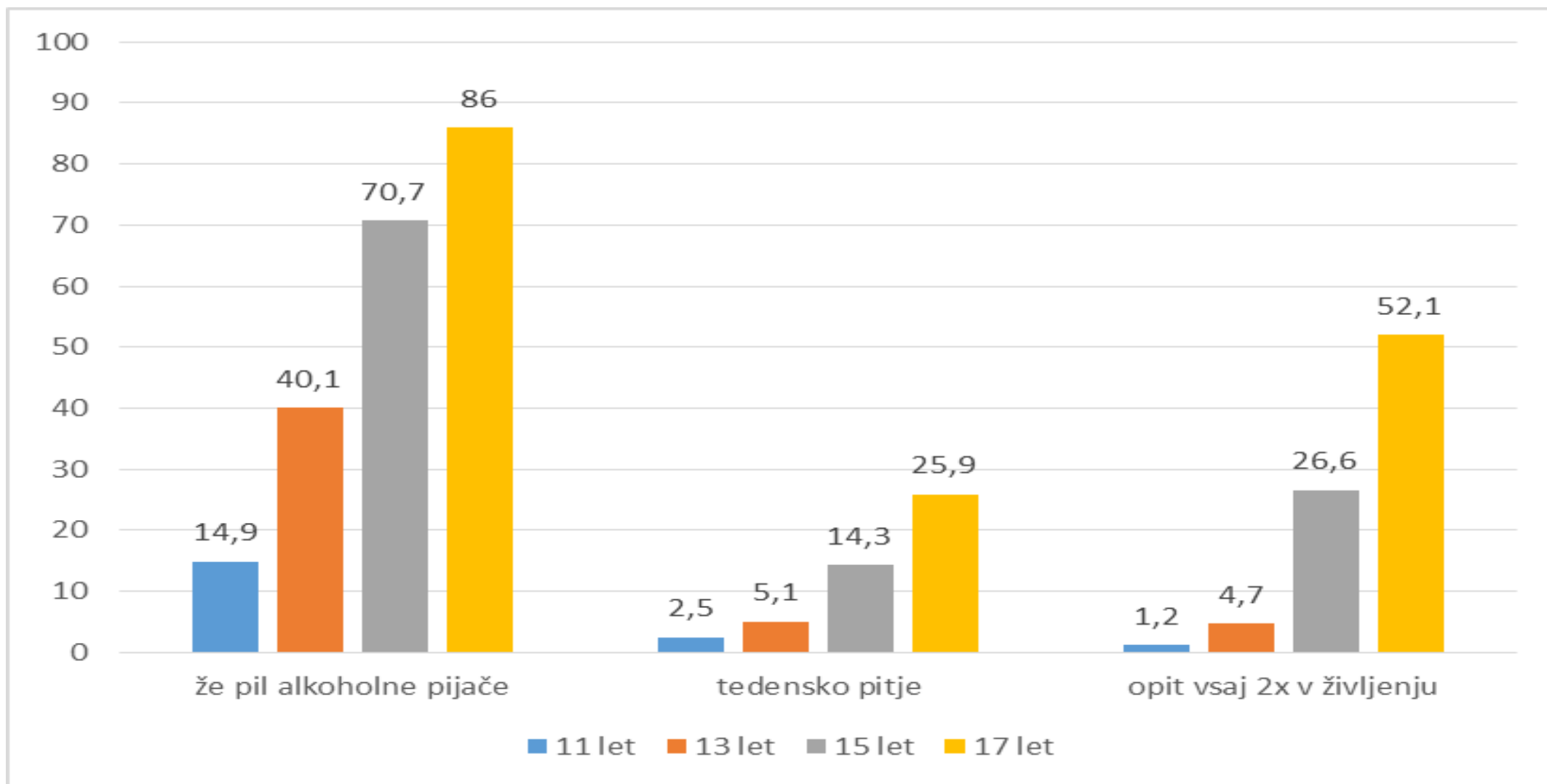
- So pogosteje v online stikih z dobrimi prijatelji.
- Več problematične uporabe soc. omrežij.

FANTJE

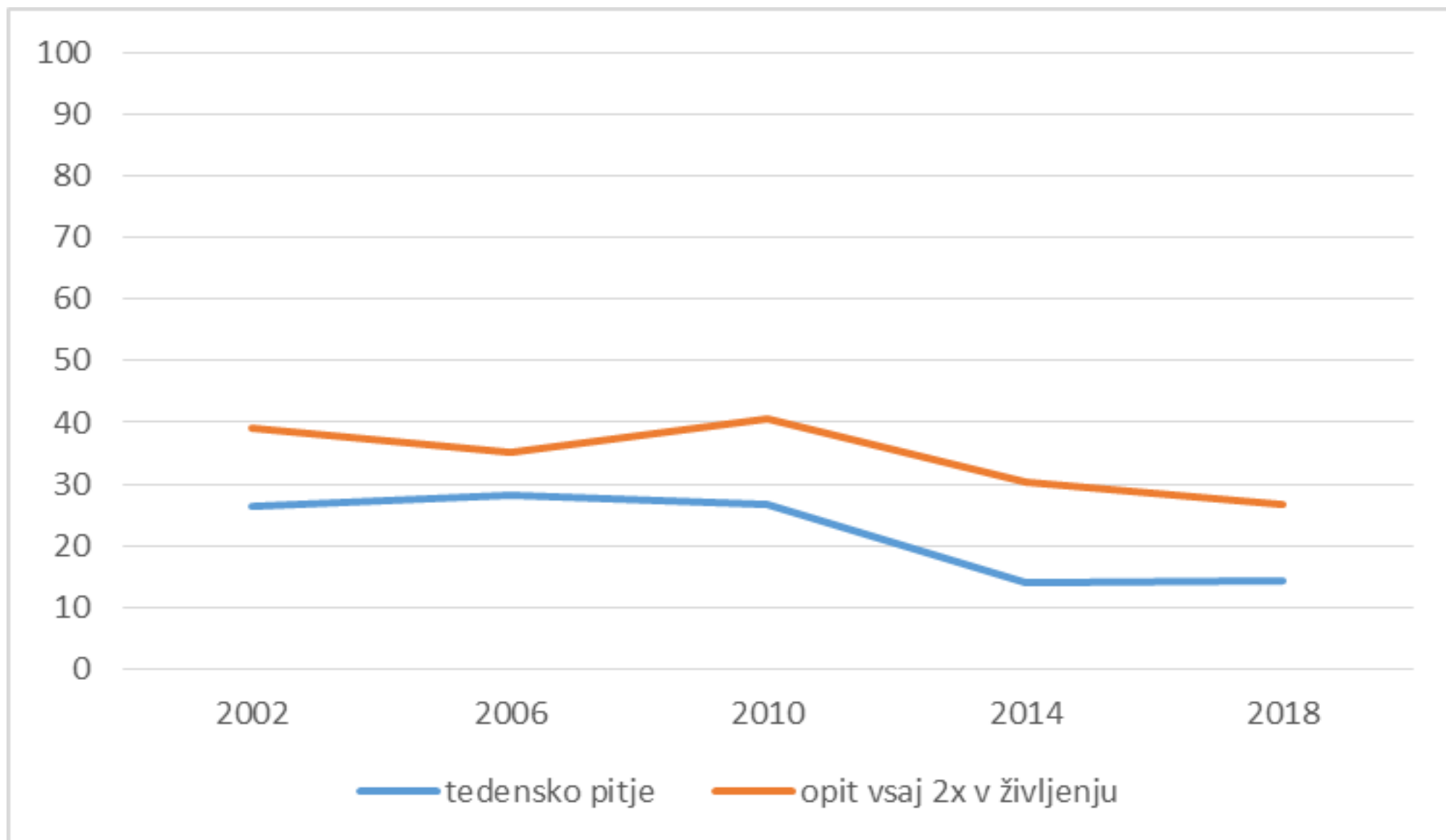
- Lažje pogovarjajo online kot v živo o skrivnostih, skrbeh in občutkih.
- Več dnevnega igranja igranic, več porabljenih ur, več znakov zasvojenosti z igranicami.

ALCOHOL

UPORABA ALKOHOLA MED SLOVENSKIMI MLADOSTNIKI

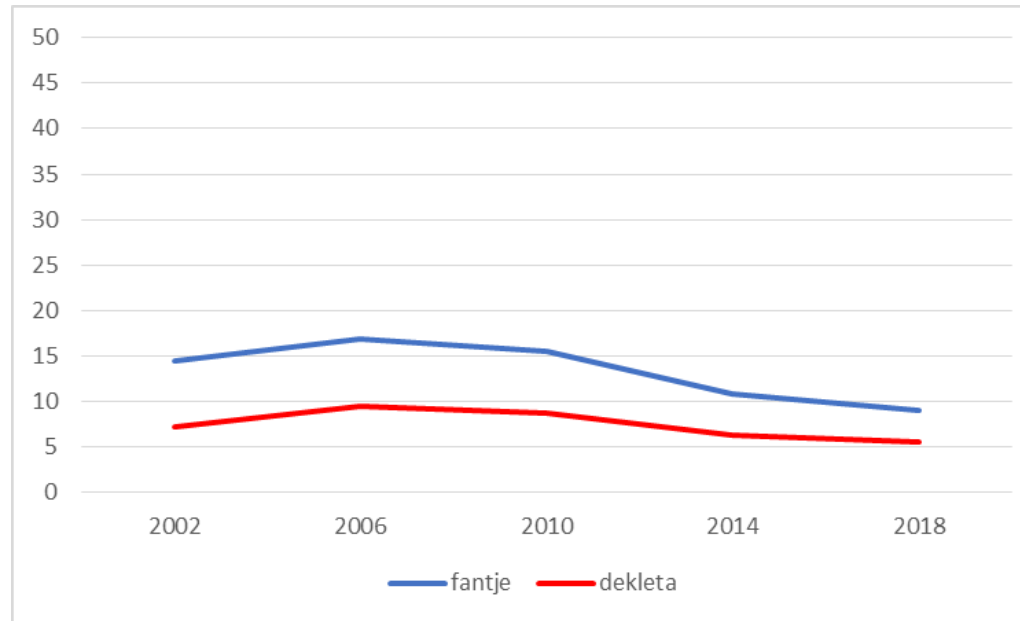

TRENDI V UPORABI ALKOHOLA MED 15-LETNIKI

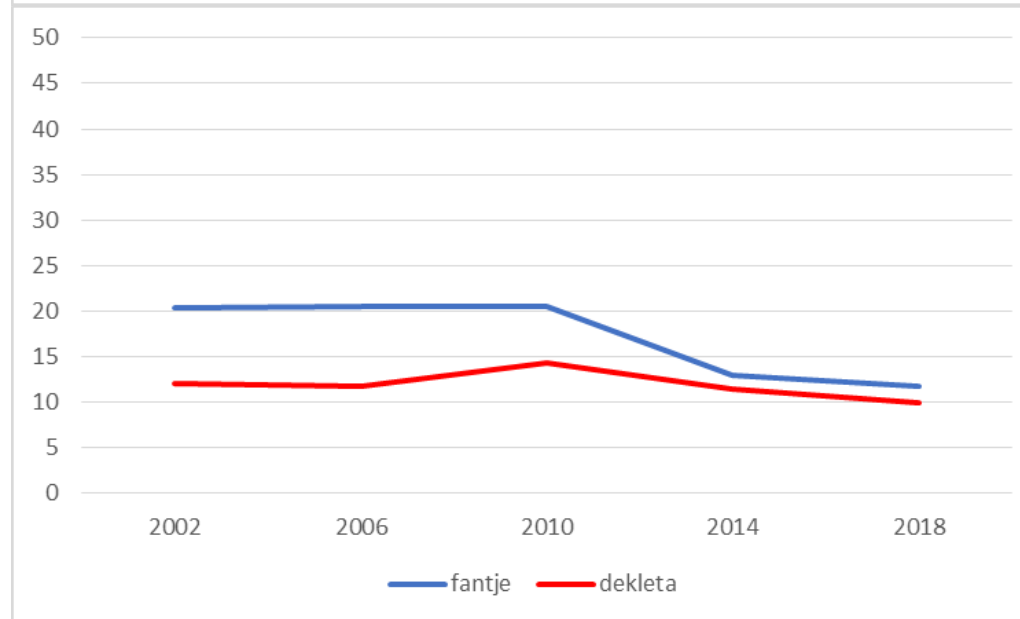

RAZLIKE MED SPOLOMA SE ZMANJŠUJEJO

Tedensko pitje
alkoholnih pijač

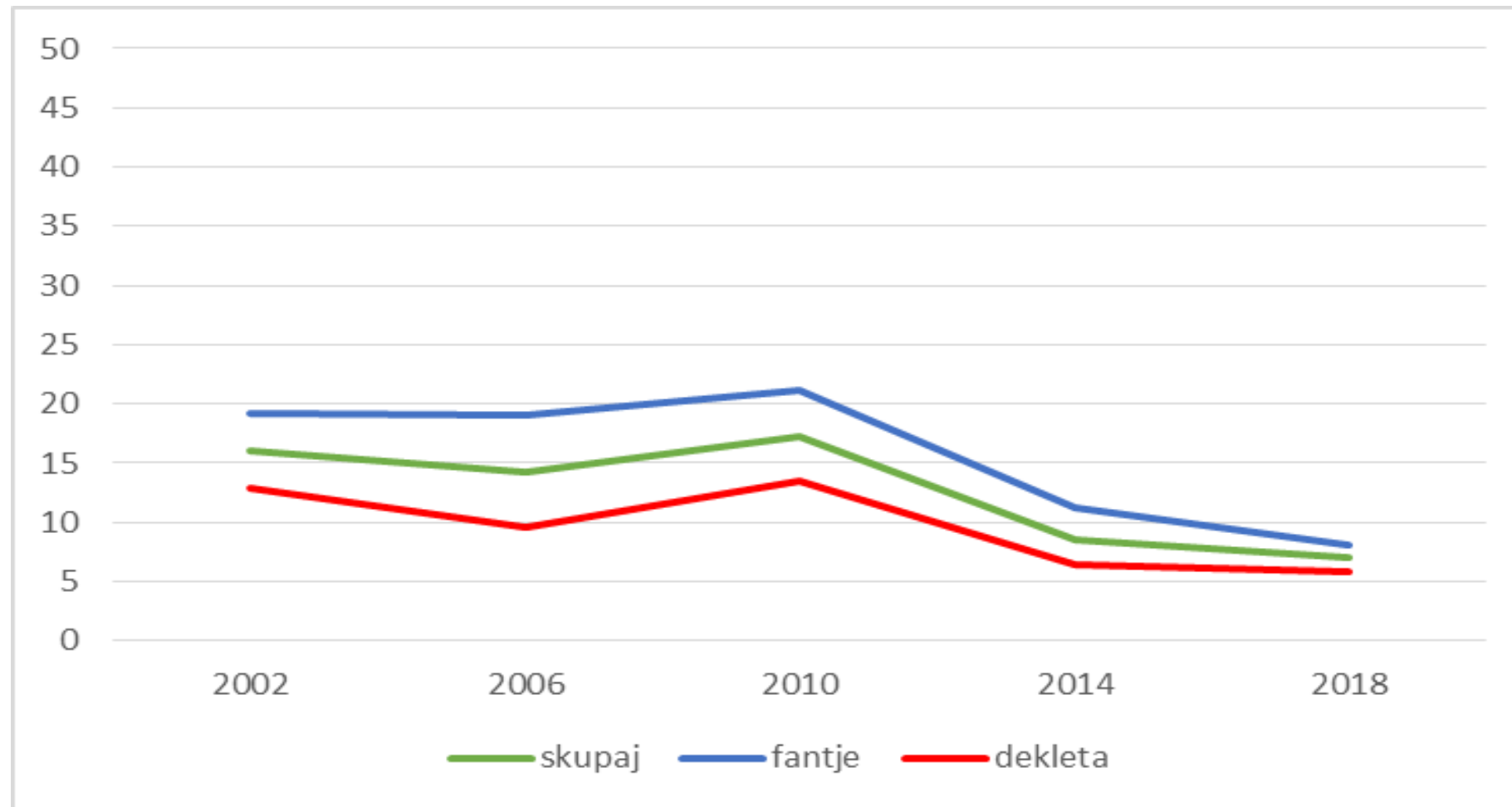

Opitost, vsaj 2x v
življenju

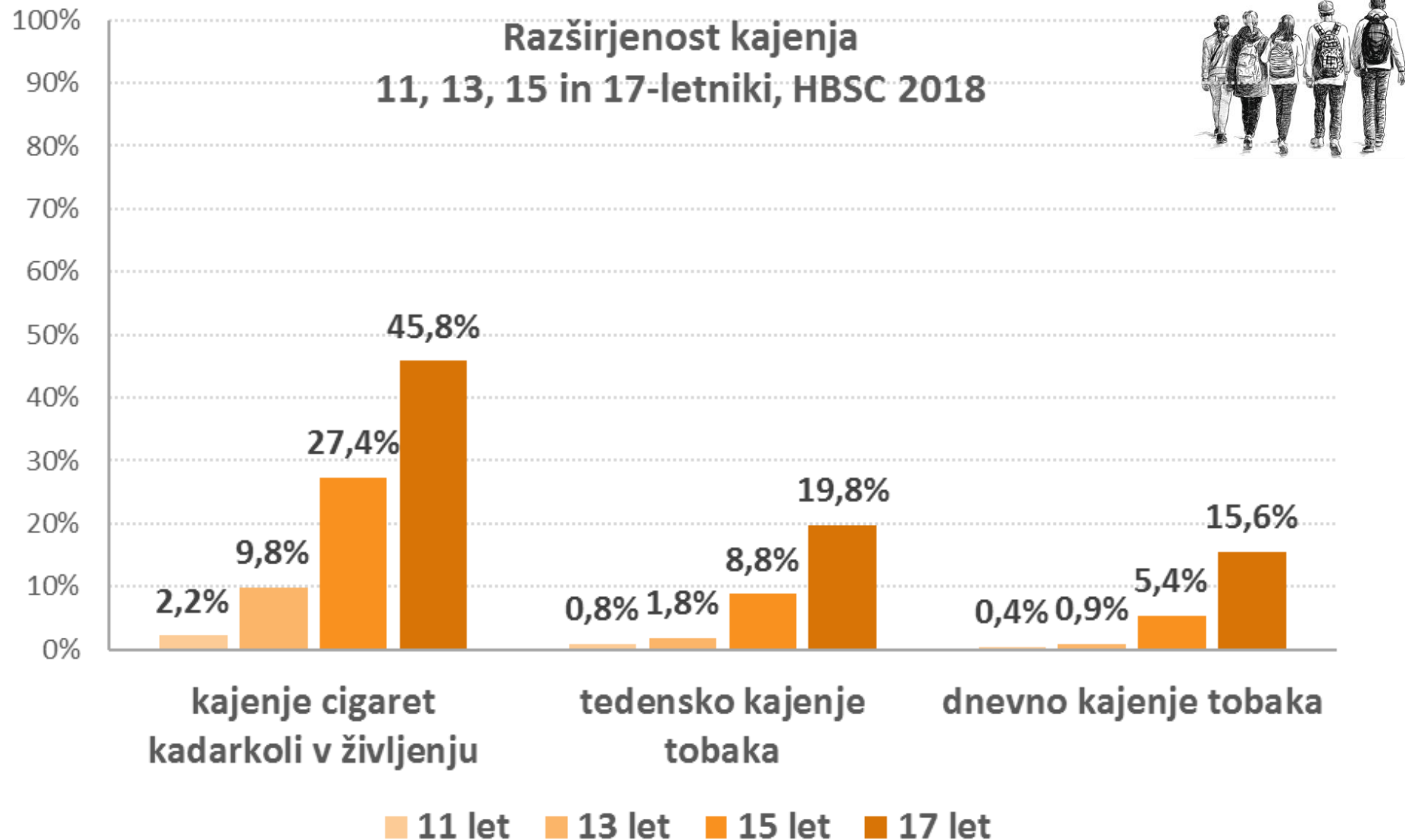
Upadel delež mladostnikov, ki so bili prvič opiti, v starosti 13 let ali manj

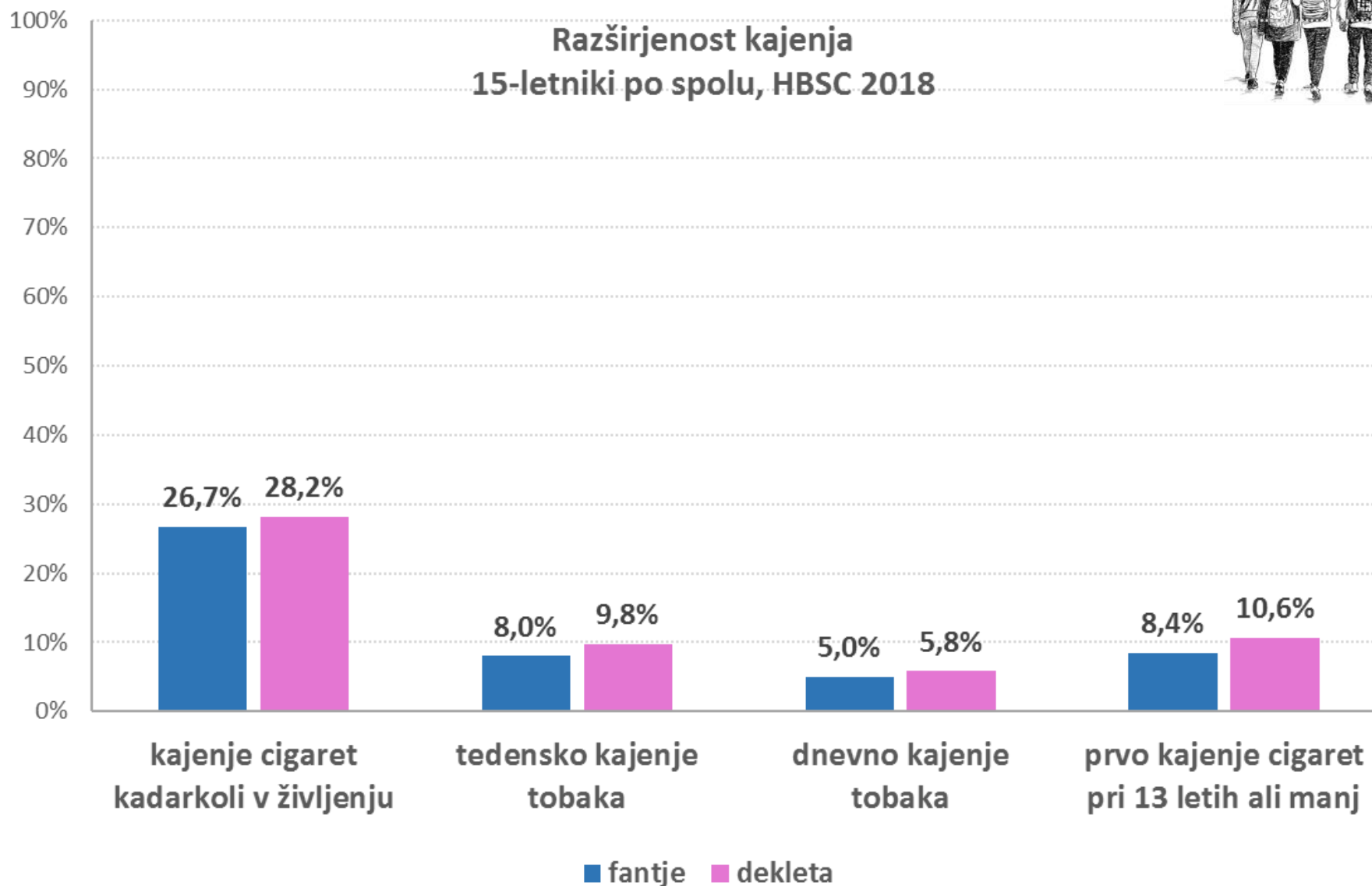
ALKOHOL JE POGOSTO VSTOPNA TOČKA ZA UPORABO DRUGIH PAS

TOBAK

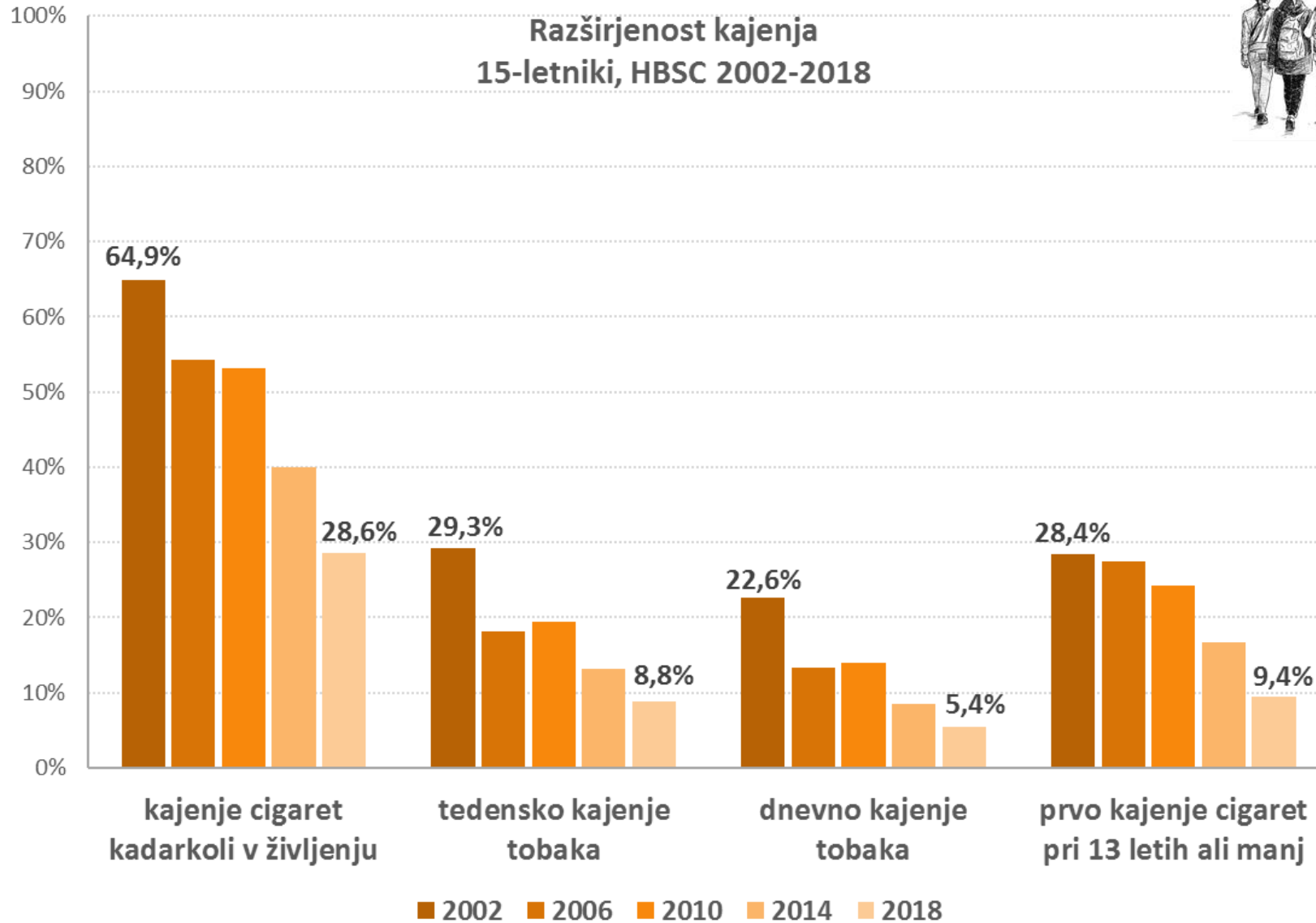
Tedensko ali pogosteje kadi tobak vsak enajsti 15-letnik in vsak peti 17-letnik

15-letniki: med spoloma v razširjenosti kajenja ni pomembnih razlik

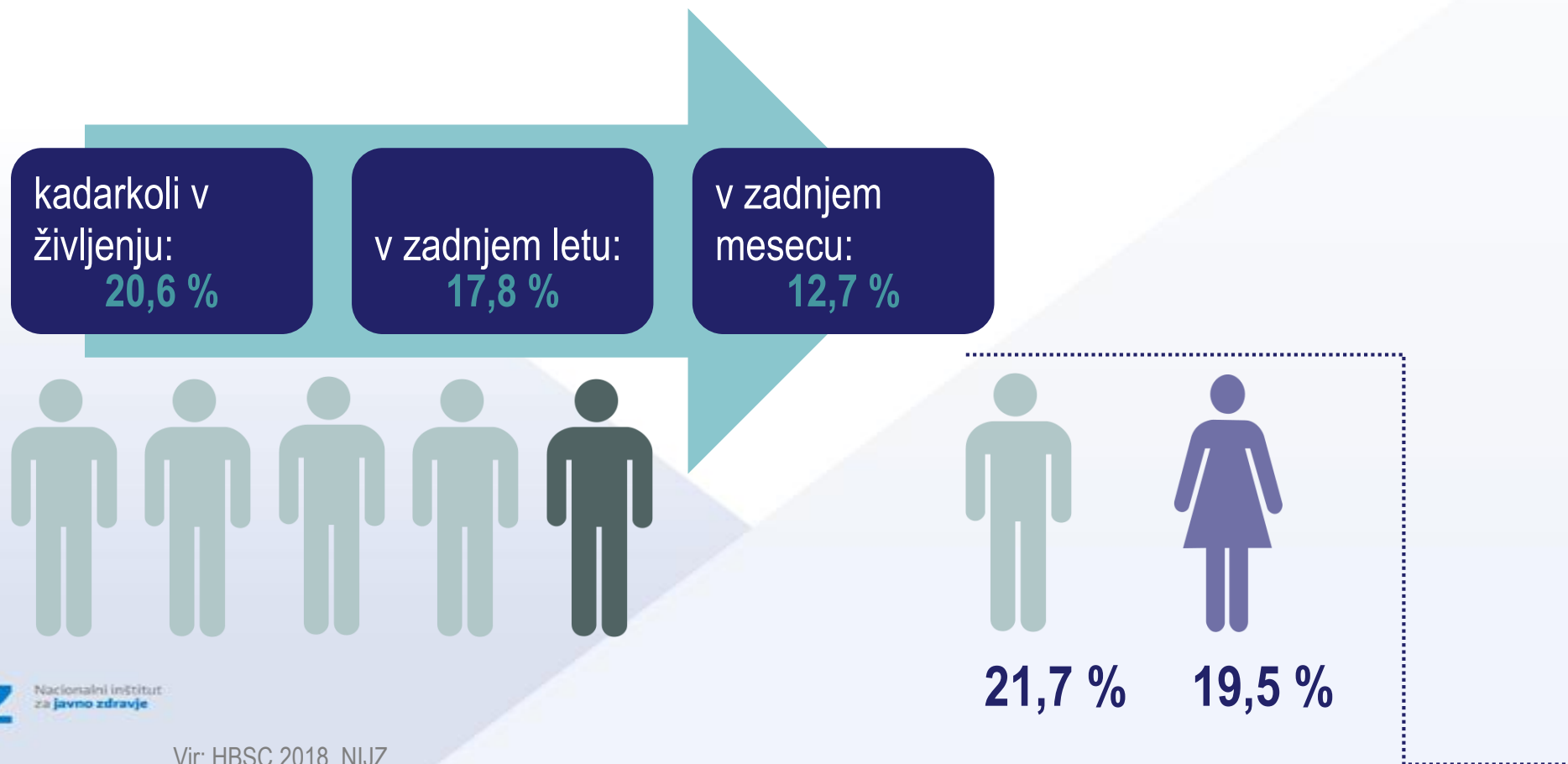

Razširjenost kajenja med mladostniki se pomembno zmanjšuje

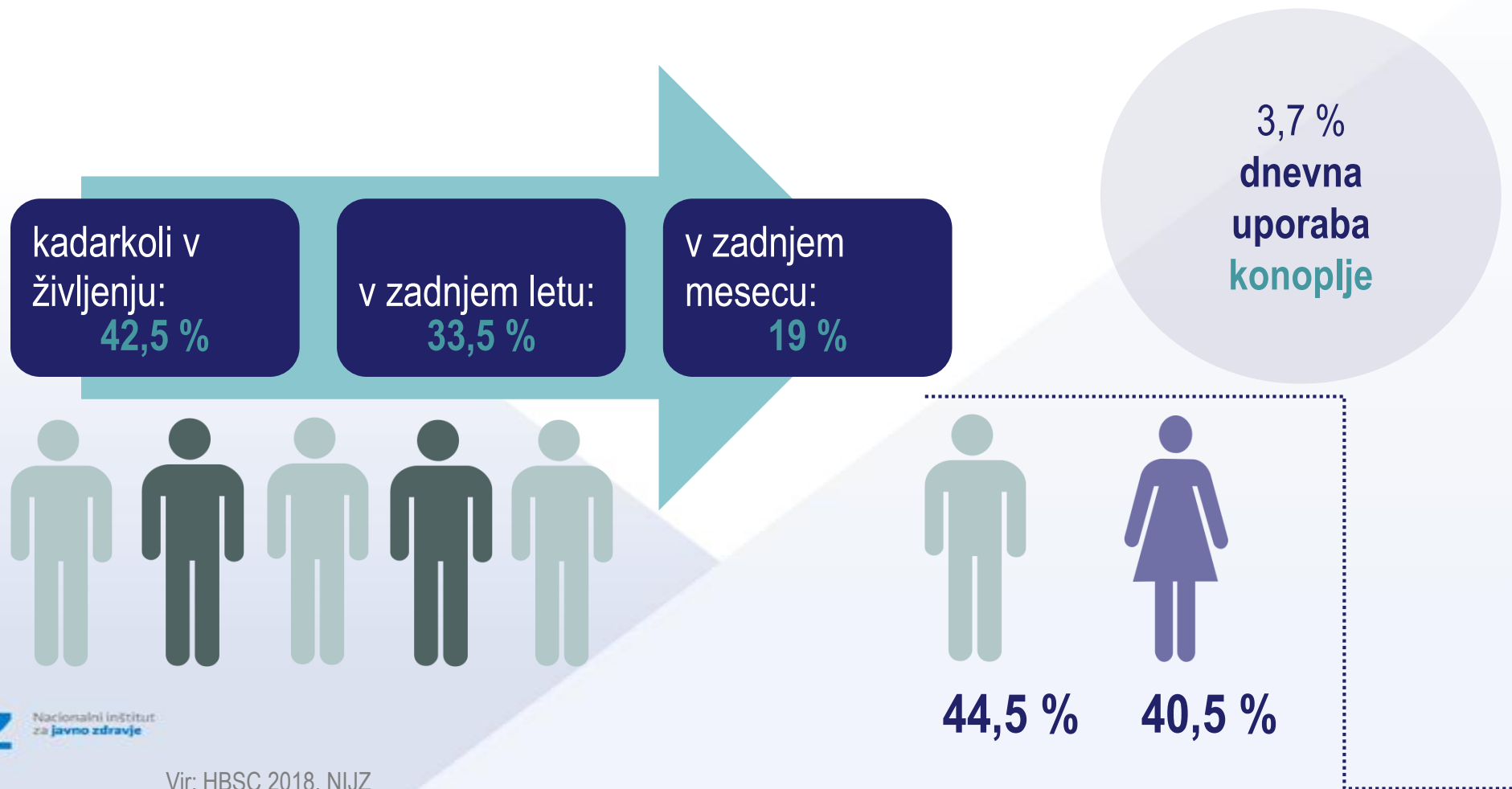

KONOPLJA IN DRUGE PREPOVEDANE DROGE

Z ZDRAVJEM POVEZANA VEDENJA V ŠOLSKEM OBDOBJU (HBSC 2018): UPORABA **KONOPLJE** MED 15-LETNIKI

Z ZDRAVJEM POVEZANA VEDENJA V ŠOLSKEM OBDOBJU (HBSC 2018): UPORABA KONOPLJE MED 17-LETNIKI

HBSC 2018 17-letniki	SKUPAJ	FANTJE	DEKLETA
Kokain	4,1	5,7	2,5
Ekstazi	4,6	6,0	3,2
Zdravila	4,4	5,0	3,8
Čudežne gobice	4,2	6,0	2,4
Amfetamin	3,8	4,9	2,6
Inhalanti	3,6	4,5	2,6

DOSTOPNOST

HBSC 2018

63 % 17-letnikov in **49 %** 15-letnikov
ocenjuje, da lahko pride v naslednjih 24 urah
do konoplje lahko ali zelo lahko

14. SEJA KOMISIJA VLADE RS ZA DROGE, 16. 5. 2019

SKLEP:

Komisija nalaga Ministrstvu za zdravje RS, da oblikuje medresorsko delovno skupino za razvoj celovitega modela preprečevanja uporabe prepovedanih drog.

SKUPNOSTNI PRISTOP - ISLANDIJA

pred 20. leti.....

raba alkohola višja kot v ostalih evropskih državah, pogostejše nezgode
visok odstotek dnevnega kajenja
visok odstotek uporabe konoplje

POTREBA PO UKREPANJU!

Ali lahko uporabimo zdrave alternative uporabi PAS kot del programa, da otroke in mladostnike odvrnemo od uporabe PAS, še preden se ta začne?

ODLOČITEV: na dokazih temelječi skupnostni model, vključitev vseh pomembnih deležnikov, vključno s policijo

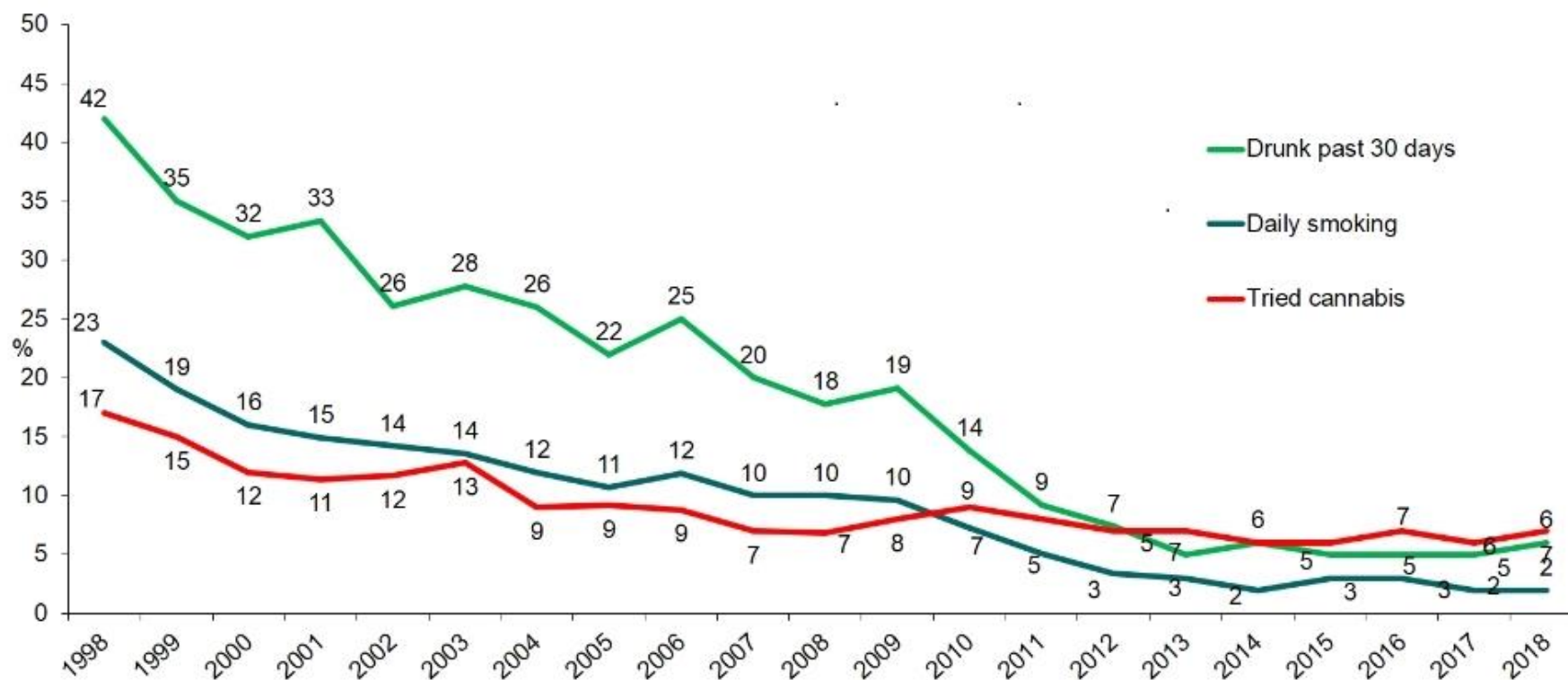
SKUPNOSTNI PRISTOP – ISLANDIJA kaj so naredili

- 1. Korak:** raziskava o uporabi tobaka, alkohola, konoplje ter o ključnih varovalnih dejavnikih in dejavnikih tveganja
- 2. Korak:** priprava novega nacionalnega načrta „Mladi na Islandiji“
- 3. Korak:** ukrepanje - sprememba zakonodaje, krepitev povezanosti med starši in šolo, krepitev starševske vloge, krepitev pomoči ogroženim mladostnikom, vključitev vseh pomembnih deležnikov v skupnosti, vključno s policijo

SKUPNOSTNI PRISTOP – ISLANDIJA ... danes...

Positive development over 20 years (10th grade students)

Substance use in Iceland 1997-2018

Vir: <https://planetyouth.org/the-method/>

VIRI POMOČI

mōsa

#to
sem
jaz
prijatelj
med odraščanjem

Kam po pomoč:

<http://www.infomosa.si/pomoc/>

Za mlade:

<http://www.tosemjaz.net/>

Za uporabnike in njihove svojce:
Center za preprečevanje odvisnosti
info.cpo@nijz.si